

Latvijas Valsts prezidents

Rīga

Nr. 226

2008. gada 11. jūnijā

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Gundaram Daudzem

A. god. Saeimas priekšsēdētāja kungs!

Šā gada 5.jūnijā Saeima pieņēma Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu, tādējādi nodrošinot Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2005/60/EK un Eiropas Komisijas direktīvas 2006/70/EK (turpmāk – Direktīvas) prasību ieviešanu nacionālajos tiesību aktos. Jāatzīmē, ka minēto direktīvu prasības Latvijas valstij bija jāievieš jau līdz 2007.gada 15.decembrim.

Pie tam Latvija ir uzņēmusies arī virkni starptautisko saistību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā gan ratificējot Eiropas Padomes 1990.gada 8.novembra Konvenciju par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju, gan Apvienoto Nāciju Organizācijas 1999.gada 9.decembra Starptautisko konvenciju par cīņu pret terorisma finansēšanu un Apvienoto Nāciju Organizācijas 2000.gada 13.decembra Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību. Minētās konvencijas Latvijas Republikas Saeima ir pieņēmusi un apstiprinājusi ar likumu.

Tomēr jāatzīst, ka, izskatot likumprojektu „Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums” 3.lasījumā, Saeimas vairākums atbalstīja virkni priekšlikumu, kuri nebija guvuši Saeimas atbildīgās komisijas – Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas – atbalstu. Ņemot vērā iespējamo pieņemtā likuma neatbilstību Direktīvām un iepriekšminētajām Latvijas Republikas uzņemtajām starptautiskajām saistībām, šādu priekšlikumu atbalstīšana, pieņemot likumu galīgajā lasījumā, ir izraisījusi ar likuma piemērošanas jomu saistīto kompetento iestāžu un nozares ekspertu iebildumus, kā arī plašu rezonansi sabiedrībā un plašsaziņas līdzekļos.

Izvērtējot š.g. 5.jūnijā pieņemto Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu, pirmkārt, vēlos izteikt iebildumus pret 3.lasījumā atbalstīto likuma 4. un 5.pantu redakciju. Tāpat uzskatu, ka salīdzinājumā ar šobrīd spēkā esošo tiesisko regulējumu tiek sašaurināts tas iespējamais līdzekļu apjoms, kas būtu atzīstams par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, un to darbību loks, kas būtu kvalificējams kā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija. Pie tam ar Saeimas 5.jūnija sēdē pieņemto likuma redakciju ir panāktas būtiskas izmaiņas jautājumos par likuma piemērošanu attiecībā uz subjektu loku, kas saistīts ar noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, gan arī izdarītas būtiskas izmaiņas attiecībā uz šo personu vainas formu.

Uzskatu, ka 3.lasījumā Saeimas atbalstītā likuma redakcija, 4.panta otrajā daļā ieviešot terminu „*mutatis mutandis*”, varētu radīt neskaidrību likuma piemērošanā praksē. Vēlos arī norādīt, ka, neskatoties uz to, ka atsevišķos gadījumos termins „*mutatis mutandis*” Latvijas tiesību aktos ir lietots, tomēr jāatzīst, ka tas vairāk saistīts ar starptautisko publisko tiesību piemērošanas jautājumiem, tas ir, saistībā ar dažādu valstu nacionālo likumu samērošanu ar Latvijas likumu normām. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 4.panta otrās daļas redakcijā termina lietojums „*mutatis mutandis*”, tas ir, piemērojot Kriminālprocesa likumā lietoto terminu „noziedzīgi iegūta manta, arī finanšu līdzekļi” ar nepieciešamajām izmaiņām, nevieš skaidrību – kādas nepieciešamās izmaiņas likumdevējs ir vēlējies uzsvērt. Tādējādi tas varētu radīt gan paplašinātu interpretācijas iespēju, gan nevienveidīgu tiesību normu piemērošanas praksi. Turklāt, manuprāt, no labas juridiskās tehnikas viedokļa raugoties, šajā gadījumā atsauce uz „*mutatis mutandis*” lietošanu ir pat lieka, jo tiesību normā ir nepieciešams vien ietvert norādi uz to, ka ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma terminu

„noziedzīgi iegūti līdzekļi” ir jāsaprot arī Kriminālprocesa likumā lietoto terminu „noziedzīgi iegūta manta, arī finanšu līdzekļi”.

Attiecībā uz šā gada 5.jūnijā parlamenta vairākuma atbalstīto Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 5.panta redakciju, es uzskatu, ka salīdzinājumā ar likumprojekta 2.lasījuma redakciju ir sašaurināta noziedzīgi iegūtu līdzekļu jēdziena izpratne. Tādejādi Saeimas 5.jūnijā pieņemtais likums ir pretrunā gan ar augstāk minēto Direktīvu mērķi, gan arī ar paša Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma mērķi, tas ir, nepieciešamību novērst finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un teroristu finansēšanai. Šā gada 5.jūnijā pieņemtā likuma 4. un 5.pantu redakcijas ierobežojoši paredz, ka līdzekļi ir atzīstami par noziedzīgi iegūtiem tikai tad, ja personas valdījumā tie nonākuši, tai izdarot noziedzīgu nodarījumu. Tas stipri sašaurina likuma piemērošanas iespējamību gadījumā, ja minētie līdzekļi personas īpašumā vai valdījumā nonākuši noziedzīga nodarījuma rezultātā netieši.

Tāpat ar Saeimas 5.jūnija balsojumu atbalstītā likuma 5.panta redakcija pretēji atbildīgās komisijas atbalstītajai redakcijai un Direktīvu prasībai neparedz īpašu regulējumu attiecībā uz noziedzīgu līdzekļu iegūšanu saistībā ar līdzdalību noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Pie tam no lietu tiesību skatu punkta izslēdzot no likumprojekta līdzekļu piederības formu „atrašanos īpašumā”, uzskatu, ka tas varētu radīt problēmas ar likuma piemērošanu saistībā ar virkni citu normatīvo aktu. Spēkā esošais Finanšu instrumentu tirgus likuma, Finanšu nodrošinājuma likuma un Kredītiestāžu likuma regulējums balstīts uz līdzekļu un mantas piederību personai, uz kuras vārda tie ieģrāmatoti kontā. Tāpat tas, ka likumā kā lietu tiesība tiek nostiprināts vienīgi valdījums, kā arī tas, ka no likumā minētā pazīmju uzskaitījuma tiek izslēgta īpašuma tiesība, varētu radīt neskaidrības, piemērojot likumu saistībā ar normatīvajos aktos nostiprināto publisko reģistru publiskās ticamības principu. Svarīgi ir apzināties arī to, ka, atšķirībā no Latvijas tiesību sistēmas, atsevišķu valstu jurisdikcijās pastāv īpašuma tiesību un valdījuma tiesību duālisms un ka Kontroles dienestam starptautiskās sadarbības ietvaros, lemjot par informācijas apmaiņu ar ārvalstu pilnvarotajām iestādēm, būs nepieciešams izvērtēt apmaināmās informācijas apjomu. Tā, piemēram, trasta attiecību kontekstā īpašas grūtības saistībā ar valdījuma un īpašuma tiesību nošķiršanu ir uzsvērtas jau pašā Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2005/60/EK preambulā.

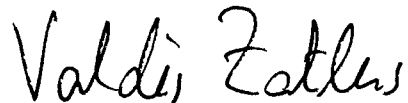
Tāpat vēlos vērst Saeimas deputātu uzmanību uz to, ka salīdzinājumā ar atbildīgās komisijas atbalstīto redakciju 3.lasījumam Saeimas vairākuma pieņemtais likuma 32.panta trešajā daļā Kontroles dienestam noteiktais termiņš saņemto ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas izvērtēšanai no paredzētajām 60 dienām ir būtiski saīsināts līdz 14 dienām. Vēlos uzsvērt, ka 3.lasījumā atbalstītais 14 dienu termiņš var apgrūtināt informācijas apmaiņu ar ārvalstu pilnvarotajām iestādēm. Turklāt, noteiktais 14 dienu termiņš nav saskaņots ar Latvijas Republikas nodokļu likumos paredzēto darījumu deklarēšanas un nodokļu taksācijas perioda termiņu. Pie tam pieņemtā likuma 32.panta redakcija satur zināmas iekšējas pretrunas – kaut arī likuma 32.panta trešajā daļā noteiktais regulējums 14 dienu termiņa pagarināšanas iespējas neparedz, tā paša panta astotās daļas 1.punkts satur norādi uz ģenerālprokurora vai viņa īpaši pilnvarota prokurora papildus termiņa noteikšanas iespēju. Tomēr vēlos uzsvērt, ka, vērtējot iespējas Kontroles dienestam paredzēt garāku termiņu saņemto ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas izvērtēšanai, noteikti būtu jāņem vērā samērīguma un proporcionalitātes principi, personas tiesību ierobežojumu samērojot ar likuma mērķi – novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu.

Noslēgumā vēlos vērst Saeimas uzmanību uz 5.jūnijā atbalstīto Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 62.panta trešās daļas redakciju, kas, manuprāt, ir pārprotama un varētu apgrūtināt šīs tiesību normas piemērošanu. Minētā panta redakcijā pieļauts, ka pilnīga vai daļēja informācijas apmaiņa starp Latvijas un ārvalstu pilnvarotajām iestādēm var notikt pat arī tad, ja šāda rīcība var kaitēt Latvijas suverenitātei, drošībai, sabiedriskajai kārtībai vai citām valsts interesēm vai ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka persona tiks vajāta vai sodīta rases, reliģijas, pilsonības, etniskās izcelsmes, politisko uzskatu vai politiski motivētu iemeslu dēļ. Turklāt, manuprāt, no lietderības viedokļa ir nepieciešams izvērtēt, vai situācijā, kad prokuratūra kā pārraugošā iestāde jau īsteno tiesiskuma kontroli pār Kontroles dienestu, šāda papildus prasība pēc ģenerālprokurora vai īpaši pilnvarota prokurora atļaujas saņemšanas nesarežģītu informācijas apmaiņu starp sadarbības partneriem.

Ņemot vērā likuma nozīmību un Eiropas Komisijas pret Latviju ierosināto pārkāpuma procedūru par kavēšanos ieviest direktīvas prasības līdz dalībvalstīm noteiktajam termiņam 2007.gada 15.decembrim, lūdzu Saeimu caurlūkot šo likumu iespējami ātrākā laikā, pārlicinoties vai ar šo likumu ir ieviestas visas nepieciešamās likumdošanas ceļā noregulējamās Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2005/60/EK un Eiropas Komisijas direktīvas 2006/70/EK prasības.

Nemot vērā iepriekš izklāstīto un pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 71.pantu, nosūtu 2008.gada 5.jūnijā Saeimā pieņemto Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu otrreizējai caurlūkošanai.

Cieņā,

Valdis Zatlers